

Justiitsministeerium
Suur-Ameerika 1
10129 Tallinn

Teie 10.08.2021 nr 8-1/5084
Meie *kuupäev digitaalalkirjas* nr 77-1

Rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõu

Austatud minister,

Eesti Tööandjate Keskliit tänab võimaluse eest esitada kommentaare rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõule (eelnõu) ning esitame alljärgnevalt oma liikmete kommentaarid:

Rikkumisteade vastuvõtmiseks loodud kanalid

Eelnõu §-d 8 ja 9 sätestavad viisid, kuidas nii asutusesisese teavituskannali ning asutusevälise teavituskannali puhul edastada rikkumisteade. Kinnise loetelu kohaselt on selleks neli viisi – elektronpostiaadress, telefoninumber, tavapostkast või vahetu kohtumine. Leiame, et loetelu võiks olla lahtine ning see arvestaks võimalusi erinevate uute tehniliste lahenduste loomiseks (nt veebilehe vastava vormi kaudu jms).

Eeltoodud põhjustel teeme ettepaneku sõnastada antud normid lahtise loeteluna nt järgmiselt:

§ 8 lg 1 - Asutusesisene teavituskannal on asutuse sees rikkumisteade vastuvõtmiseks loodud kannal, mis võimaldab konfidentsiaalsust tagavalt teavitada selleks otstarbeks loodud elektronpostiaadressil, telefoninumbri, tavapostkasti kaudu, vahetul kohtumisel või mõnel muul asjakohasel viisil.

§ 9 lg 1 - Asutuseväline teavituskannal on asutuseväliselt rikkumisteade vastuvõtmiseks loodud kannal, mis võimaldab konfidentsiaalsust tagavalt teavitada selleks otstarbeks loodud elektronpostiaadressil, telefoninumbri, tavapostkasti kaudu, vahetul kohtumisel või mõnel muul asjakohasel viisil.

Ajutine tööleping

Eelnõu § 16 lg 1 p 9 sätestab, et keelatud on ajutise töölepingu tähtjatuks töölepinguks muutmata jätmise, kui töötajal oli tekkinud õiguspärane ootus, et talle pakutakse alalist töökohta, ning p 10, et keelatud on ajutise töölepingu pikendamata jätmise või ennetähtaegne lõpetamine.

Esmalt teeme ettepaneku asendada mõiste „ajutine tööleping“ terminiga „tähtjatu tööleping“, kuna TLS kasutab läbivalt viimast terminit ning mõistet „ajutine tööleping“ pole tööõiguse regulatsioonis seni kasutatud.

Teiseks soovime tähelepanu juhtida eelnõu § 16 lg 1 p-des 9 ja 10 väljatoodud survemeetmete rakendamise keelule (ajutise töölepingu tähtjatuks muutmata jätmise ja ajutise töölepingu pikendamata jätmise või ennetähtaegne lõpetamine), mille ühitamine TLS põhimõtetega võib tekitada raskusi.

Töötajal ei ole TLS mõttes üldist õiguspärast ootust tähtjalise töölepingu pikendamiseks või selle tähtjatuks muutmise osas. Tähtjaliste töölepingute sõlmimiseks peab TLS § 9 kohaselt olema selge põhjus ja alus (eelkõige töömahu ajutine suurenemine või hooajatöö tegemine) ning seetõttu ei saa töötaja üldiselt eeldada, et töölepingu muutub tähtjatuks. Seetõttu võib eelnõus kasutatud „õiguspärane ootuse“ kontseptsiooni sisustamine tekkida praktikas probleeme.

Samuti ei saa tähtjalise töölepingu pikendamata jätmise (eelnõu § 16 lg 1 p 10) olla alati käsitletav survemeetmena, kuivõrd tööandjal ei ole sellist kohustust ning seda peavad õigustama TLS § 9 toodud alused.

Vastutussätted

Eelnõu §-ga 19 sätestatakse väärteovastutus survemeetmete rakendamise eest. Füüsilisele isikule on selle eest ette nähtud rahatrahv kuni 300 trahviühikut, juriidilisele isikule rahatrahv kuni 400 000 eurot.

Leiame, et taolises sõnastuses, kus väärteokoosseis viitab sisuliselt eelnõu §-s 16 kirjeldatud lahtise loeteluga (nt § 16 lg 1 p 16: „muud survemeetmed“) ja ka muidu väga erineva raskusastmega survemeetmetele, ei ole see kooskõlas põhiseaduses nõutava määratletuspõhimõttega. Eelkõige on see probleem väga kõrge sanktsiooni (kuni 400 000 eurot) valguses.

Samuti tuleb tähele panna, et menetlejate tõendamiskoormise vähendamiseks on väärtegude puhul üldjuhul karistatavad sama sätte järgi nii ettevaatamatud kui ka tahtlikud rikkumised (KarS § 15 lg 3). See ei tähenda siiski seda, et ettevaatamatusest või tahtlikult toimepandud väärteo raskus oleks seetõttu sarnane. Süü suurus on neil karistusõiguse üldpõhimõtete valguses jätkuvalt oluliselt erinev. Kuna väärteomenetlus menetlusökonomilistel põhjustel üldjuhul subjektiivset külge ei tuvastata (kuna sellel pole väärteokoosseisu täitmise seisukohalt otsest tähtsust), toob see kriminaalpoliitiliselt kaasa nõude, et seaduses konkreetse väärteo karistust sätestades ei tohi see olla ebaproportsionaalselt suur võimalike ettevaatamatusest toimepandud väärtegude suhtes, mida antud koosseis samuti hõlmab. Enamik eelnõus toodud väärteokaristusi eksib selle põhimõtte vastu, kuna karistusmäärad on selgelt orienteeritud eelkõige tahtlikele rikkumistele. Eeltoodud põhjustel tuleks vastavatesse väärteokoosseisudesse lisada vähemalt tahtlusele viitavad subjektiivsed koosseisuelemendid, mis aitaksid osaliselt kaasa ka määratletusnõude täitmisele.

Samuti on küsitav, kuidas eelnõu § 16 lg 2 toodud tõendamiskoormuse ümberjaotus mängib rolli vastavate väärteokoosseisu täitmise juures. Väärteomenetluse üldpõhimõtete järgi lasub

tõendamiskoormus siiski riigil, seetõttu isegi juhul, kui § 16 lg 2 võiks viia tulemuseni, et survemeetmeid on rakendatud rikkumisest teavitamise tõttu, ei tähenda see automaatselt väärteo toimepanemist. Seda tuleks vähemalt seletuskirjas selgitada.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Arto Aas

Tegevjuht